

Список використаних джерел

1. Гнилицкая Л.В. Манипулирование учетными данными – угроза экономической безопасности предприятия / Л.В. Гнилицкая // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2011. -№ 3(15). – С. 5-14.
2. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): [монографія] / М.С. Пушкар. – Тернопіль, Карт-Бланш, 2006. – 334 с.

УДК 658.27

Г.А. БОЛМАТ, асистент,
кафедра бухгалтерського обліку,
Сумський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В теперішній нелегкий кризовий період перед більшістю підприємств України виникла проблема не тільки їх ефективної діяльності, але й фінансової стійкості. Адже для безперебійної діяльності підприємства, зокрема в теперішніх умовах кризи, збільшення конкуренції та впливу інфляції, оборотні активи є найнеобхіднішими засобами для безперервності виробничого процесу підприємства і забезпечення його платоспроможності.

Раціональне використання оборотних активів є однією з проблем, що має важливе значення для підвищення ефективності виробництва.

Отже, серед економічних ресурсів підприємств, що значною мірою впливають на їх економічний розвиток, достатньо значущу частку займають оборотні активи. З переходом України до якісно нової моделі побудови економіки, яка передбачає реформування відносин власності та системи управління господарським механізмом, виникає необхідність нового підходу до дослідження питання раціонального використання оборотних активів.

Проте, сучасний стан більшості вітчизняних підприємств свідчить про неефективність прийнятих рішень щодо управління оборотними активами, а саме не оптимальність складу та структури оборотних активів, неврахування факторів, які впливають на стан та ефективність використання оборотних активів підприємства, що і зумовлює необхідність визначення та обґрунтування основних завдань щодо управління оборотними активами.

Щодо визначення даного поняття, для вітчизняної економіки термін «оборотні активи» є відносно новим, оскільки більш звичними і застосовуваними є терміни «оборотні кошти», «оборотний капітал», які відображаються у законодавчо - нормативних документах та у господарській практиці, але разом з тим не вироблено єдиних методологічних підходів у трактуванні даної категорії.

У вітчизняній науці і практиці вираз «оборотні активи» асоціює з визначенням «оборотний капітал», адже оборотний капітал є одним із найважливіших факторів, що впливає на формування собівартості продукції і за своїм економічним змістом може визначатися як сукупність оборотних фондів і фондів обігу. В сучасній економічній теорії та практиці існує безліч різних підходів до визначення економічної сутності оборотних активів та зустрічаються різні поняття пов'язані з ним.

Відповідно до П(С)БО 2 «Баланс» оборотні активи – це грошові кошти і їх еквіваленти, а також інші активи, призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу чи дванадцяти місяців з дати балансу.

Проте, найбільша частка оборотних активів знаходиться у виробничих запасах. Це пояснюється необхідністю забезпечення безупинності виробництва яке, в свою чергу, може бути забезпечене за різного обсягу запасів матеріальних цінностей. Але оскільки створення надлишку цих запасів з економічного погляду є заморожуванням коштів, то стає очевидним, що найбільший господарський ефект досягається за їх мінімальної величини, достатньої для нормального функціонування виробництва.

Споглядаючи на баланси вітчизняних підприємств за окремими видами економічної діяльності, структура та динаміка ак-

тивів свідчить про те, що найбільш вразливими до кризових явищ в економіці виявились оборотні активи, ефективність використання яких і на цей час зберігає негативні тенденції. За останні роки прибутковість оборотних активів знизилась у декілька разів; зменшилась оборотність активів та відповідно підвищився термін їх обороту. І це стосується не лише сільськогосподарських підприємств, а й підприємств промисловості та інших.

Змінити негативні тенденції, що склалися, можливо за умови обрання раціональної політики формування оборотних активів і визначення джерел їх фінансування та необхідності контролювати їх роботу в практичній діяльності.

В умовах високих темпів інфляції докорінно змінюється тактика підприємств щодо формування оборотних активів і їх нормування.

По – перше, через швидке знецінення готівки підприємствам вигідно їх вкладати у виробничі запаси (для сільськогосподарських підприємств це – пальне, добрива, отрутохімікати, для промислових підприємств – сировина і матеріали, товари), створюючи якнайбільший наднормативний запас, оскільки втрати від заморожування коштів у цих запасах будуть меншими, ніж втрати, що зумовлюють знецінення готівки внаслідок інфляції. Крім того, існує дефіцит на окремі види оборотних активів промислового походження, насамперед на енергоносії, запасні частини, а при цій умові виникає невпевненість підприємств у можливості придбання цих ресурсів у потрібний момент. Це і штовхає підприємства на створення понаднормових запасів у будь – який час, коди виникає можливість такого придбання. А це негативно впливає на формування виробничих запасів.

Крім того, швидке зростання цін на продукцію, суттєве підвищення тарифів, збільшення вартості робіт і послуг, хоча і не значне, але підвищення заробітної плати працівникам зумовлюють неможливість установаження обґрунтованих нормативних оборотних активів у вартісному виразі.

Отже, ефективне використання оборотних засобів повинно спиратися на:

- правильність та економічну ефективність нормування оборотних засобів, яка передбачає формування та реалізацію оптимальних методів та параметрів їх функціонування;

- оптимізацію обсягу оборотних активів, яка повинна виходити з вибраного підходу щодо формування оборотних активів, забезпечуючи заданий рівень співвідношення ефективності їх використання і ризику;

- забезпечення підвищення рентабельності оборотних активів, коли вони повинні приносити визначений прибуток при їх використанні у процесі фінансової діяльності;

- забезпечення мінімізації втрат оборотних активів у процесі їх використання (особливо в період сьогоденної кризи);

- організацію поточного і перспективного управління оборотними активами, що забезпечує заданий рівень платоспроможності та фінансової стійкості;

- використання можливих низько затратних способів поповнення оборотних активів в процесі господарської діяльності підприємства.

Таким чином, з метою забезпечення найбільш ефективного управління оборотними активами необхідно враховувати їх особливості та фактори, що створюють складності в управлінні ними.

Вітчизняні підприємства повинні сформувати таку систему управління оборотними активами, яка б передбачала визначення оптимальної величини оборотних активів для забезпечення неперервності та стабільності виробничого процесу при мінімальних затратах, ефективності їх використання та визначення оптимальних шляхів фінансування оборотних активів.